

Schoenveters

Niets. Niets. Niets. Toch iets. Aan de vierde haak van de vislijn hing een donkere vorm. De jongen hield op met trekken en ging op zijn hurken zitten. De golfslag was gering die dag en de zee lag meer dan drie meter onder het platform. De jongen keek hoe de vorm uitwaaierde en weer ineenkromp in het grijze water.

‘Rare vis,’ zei hij, tegen niemand.

De wind blies uit het westen – een constante tien of elf meter per seconde, zo te voelen – gonsde door de buizen en roosters van het platform en stuwde de golven op tot scherpe kammen. De Noordzee deinde, van horizon tot horizon, alsof hij een dekzeil was, dat over oneffen grond werd gesleept. Het leek traag, maar onder het oppervlak kolkte en beukte de stroming. Het was moeilijk voor te stellen, het volume aan water dat elke minuut, elke seconde voorbijtrok.

De jongen sloeg het touw om de reling tot het vastzat, pakte het omlaaghangende stuk beet, trok het een paar centimeter omhoog en liet het toen weer zakken. Hij schudde het heen en weer, maar de haak kwam niet los. Hij zou hem op moeten halen. Hij trok opnieuw aan het touw. Het was zwaar, wat het ook was. Hij hoopte dat het touw niet zou knappen. Het had lang geduurd voordat hij een stuk touw van deze lengte had gevonden. Hoelang? Maanden? Jaren? Hij tuurde naar de horizon, alsof die hem antwoord zou geven, maar hij kon niet

eens zien waar het grijs van de zee overging in het grijs van de lucht. Het was een goed touw. Dat was het enige wat ertoe deed. En het was niet eenvoudig om aan goed touw te komen, honderd mijl uit de kust.

Kon je nog wel echte vislijn krijgen, tegenwoordig? Een windvlaag drong door de naden van zijn overall. Aan wie kon hij dat vragen? De oude man zou het niet weten. Hij wist het niet. En verder was er niemand.

Hij stond op, zette zijn voeten stevig neer en trok zijn mouwen over zijn handen. Langzaam bewoog hij zijn handen, de rest van zijn lijf roerloos, alsof hij zich schrap wilde zetten tegen de beweging van de lucht en de zee. Hij plantte zijn voeten bijna een meter uit elkaar. Zijn mouwen bedekten zijn grote, eeltige handen maar amper. De jongen was natuurlijk niet echt een jongen, net zomin als de oude man werkelijk zo oud was; maar namen zeggen niet zoveel, en te midden van alle grauweheid was het nodig om iets van een onderscheid te maken.

Hij pakte het touw, gebruikte de reling als steun, en begon het binnen te halen. Zodra de massa boven het wateroppervlak kwam, werd het touw strakgetrokken en kerfde het door zijn mouwen. Hij wachtte even, tot de wind de ergste pijn had weggeblazen, en ging toen door tot de vierde haak ter hoogte van het platform hing. Hij keek over de reling.

Het was een lading rotzooi, zoals gewoonlijk, een vette, stinkende kluwen van netten en plastic. Alles was verstrikt geraakt tot een dikke klont, samen met een olieflacon, stukken polystyreen en iets wat een verbrand paneel van een deur leek te zijn.

De jongen knoopte het touw vast, rechte zijn rug en blies lichtjes over zijn handpalmen. 'Mooie vangst,' zei hij.

Naast hem rees een dikke stalen draagbalk twintig meter omhoog, tot aan het platte, rechthoekige substation, waarachter de rotorbladen van de dichtstbijzijnde windmolen langzaam door de bleke lucht draaiden. Overal om hem heen draaiden de bladen van de molens op het windmolenpark, tot aan de horizon.

Het touw draaide langzaam; tien slagen naar links, even rust en dan tien omwentelingen terug. De jongen lag op zijn buik, strekte zijn arm uit en hield de kluwen vast tot die niet meer bewoog.

De velden strekten zich om hem heen uit – rij na rij windmolens, als vreemd gewas. Van een afstand zagen ze er identiek uit, maar van dichtbij had elke windmolen zijn eigen tekening van donkere vlekken en roestpokken. Er lekte olie en vet naar beneden en banen zilt roest kropen omhoog, waardoor complexe patronen van stalactieten en stalagmieten ontstonden. Sommige windmolens waren scheefgezakt, hun fundering weggespoeld als slib. Van sommige waren de bladen beschadigd; hun overgebleven ledematen zwierden rond in hortende slagen. Van weer andere waren de bladen en de gondel helemaal verdwenen, waardoor alleen de masten nog overeind stonden, als gedenktekens die de gestaag voortschrijdende aanslagen van storingen en stormen memoreerden.

Hij probeerde te voelen waaraan de haak vastzat. Er zaten drijvers en gewichten in het net gevlochten en er zat iets in verstrikt wat strengen zeewier hadden kunnen zijn, maar de jongen wist dat het stroken zwart plastic waren, die trof hij de laatste tijd steeds vaker aan. Hij stak zijn hand in de kluwen en vond de haak, pakte toen

een mes uit zijn zak en begon het net los te snijden, streng na streng, tot het weer in het water zakte en alleen de haak en het voorwerp waarin die vastzat overbleven.

Het was een laars, zwart, verstrekt door het Bedrijf, dezelfde als de jongen droeg. Maar de zijne waren donker en soepel, door regelmatig schoonmaken en invetten, en deze stond stijf van het zout, was verbleekt en gescheurd, waardoor hij uit ruwe steen gehouwen leek.

Langzaam strekte hij zijn arm uit, draaide de laars en keek erin. De veters waren los en hij was leeg, wat een opluchting was. Hij had al eens eerder een laars gevonden die ronddobberde in het windmolenpark en die nog dichtgestrikt was. Wanneer was dat geweest? Het was in de zuidelijke velden geweest. Die laars was bruin en puntig geweest. Het leer en de inhoud waren uiteengekrabd en gepikt. Er moesten destijds nog vogels zijn geweest. En vissen.

De jongen stopte het mes weer in zijn zak en haalde een gebutst digitaal horloge tevoorschijn. Het bandje en een van de knopjes ontbraken, en toen hij het glas aanraakte, verspreidden zich daaronder belletjes vocht. Het was kwart over vijf. Hij keek naar de lucht en zag, misschien, een vlekje lichtere wolken in het westen. Toen hij zijn ogen sloot, verscheen hetzelfde vlekje achter zijn oogleden.

De wind gierde langs het substation. Soms klonk hij dun en hol, soms beukte hij als een muur, onmogelijk om ertegenin te komen. Het touw zwaaide heen en weer. De windmolens kreunden en dreunden. De jongen hield de laars stil. De zool was glad en schoongewassen: de zee was al bezig de dingen op te schonen, de dingen anoniem te maken.

‘Waar kom jij nou vandaan?’ zei hij. Zijn stem was amper hoorbaar boven het geluid van de wind en de bladen uit. En dat was misschien maar beter ook, want het was een stomme vraag. En hij praatte tegen een laars.

De stromingen die door het windmolenpark trokken, kwamen van de oceanen en trokken door de hele Noordzee, met medeneming van afval en rotzooi vanaf elke kustlijn. Op sommige dagen lagen er banen glimmende vloeistof op het water. Op andere dagen doken scholen plastic zakken en flessen op uit de diepte, als bolle wezens, op zoek naar daglicht. De jongen vond stukken van drijvende getijdengeneratoren, verbleekte kleding en de broze behuizingen van elektrische apparaten. Hij had meubilair gezien en houten balken, samengebonden tot een geïmproviseerd vlot. Op een keer was er een losgeslagen woonboot door het windmolenpark gedreven, die scheef op zijn pontons hing.

Dagen, maanden en seizoenen dreven voorbij, ongebreideld en eenvormig tussen de zeedrift. Soms was het kouder en stormde het, soms stuwde een springtij het water op tot aan het platform. Maar het was altijd koud, en de wind blies altijd. Het was nu lente, volgens de computer van het substation. Hij keek op zijn horloge; dat gaf nog altijd kwart over vijf aan.

Hij stopte het weg en maakte de laars voorzichtig los van de haak. Toen kwam hij overeind en ging op het platform zitten, trok zijn knieën op en hield de laars voor zich. Die kon overal vandaan komen. Zelfs van dit windmolenpark. Hij kon verloren zijn en vastgezet hebben in een van de ringstromen van de velden, die alles wat dreef vingen en niet meer lieten gaan. De laars kon al jarenlang rond de windmolens, rond het substation hebben gedobberd.

De laars had dezelfde maat als de zijne. De drager moest zijn lengte, zijn bouw hebben gehad. De wind zwol aan en de huid op zijn rug verstrakte. Stel nou dat...? Maar hij stond niet toe dat hij deze gedachte afmaakte. Het had geen zin daar weer over na te denken.

Hij hield de laars boven de zee. Als hij hem losliet, zou hij binnen een minuut zijn verdwenen. Over een dag kon de laars weg zijn uit het windmolenpark. Over een paar weken kon hij aanspoelen op de kust, of hij dreef verder, naar het noorden, naar de andere kant van de Noordpool.

Of misschien ging de laars wel nergens heen. Misschien zou hij rond blijven dobberen op de velden. Misschien zou de jongen op een dag zijn touw ophalen en zou de laars weer aan zijn haak zitten; nog verder gescheurd, nog meer verbleekt, maar nog altijd dezelfde laars. En dan zou hij hem ophalen, van de haak halen en dezelfde gedachten hebben, dezelfde vragen stellen. En die zouden nog altijd stom zijn. En hij zou nog altijd tegen een laars praten.

Hij keek uit over het water en wond de schoenveter rond zijn vingers. Die was hard van het zout en was platgedrukt op de plekken waar hij gestrikt was geweest. Langzaam haalde hij de veter uit de harde vetergaatjes, rolde hem op en stopte hem in zijn zak. Toen liet hij de laars over de reling vallen. Hij keek hoe de golfslag de laars overspoelde, die even leek te wachten, alsof hij was vergeten welke route hij moest volgen, voordat hij weg-dreef naar het oostelijke grijs.

'Ahoi, Cap'n Cod.' De oude man, Greil, zat onderuitgezakt in zijn stoel. Zijn voeten lagen naast de rij monitoren en

hij nam niet de moeite zich om te draaien. De jongen had geprobeerd stilletjes langs de controlekamer te lopen, maar nu stopte hij bij de deuropening. 'Waarom sluip je rond?' zei de oude man.

De jongen gaf geen antwoord.

'Ik zag je wel.' De oude man gebaarde met zijn voet naar een van de monitoren. 'Ik zie alles vanuit mijn arendsnest. Ik ben alwetend.' Om dat te onderstrepen stak hij zijn hand uit, met daarin een emailen drinkbeker, waarin stinkend bocht klotste.

'Wat is dat?' zei de jongen en hij stapte de ruimte binnen.

'Beste tot dusver. Niet bestemd voor jouw onverfijnde smaak. Niet sinds je laatste kritiek.' De oude man zwenkte rond op zijn stoel. Zijn grijze wangen waren paarsachtig aangelopen, zoals metaal dat is verkleurd door een gasvlam. Zijn handen omklemden de beker, over zijn knokkels lag een ruitpatroon van littekens.

Er viel niet te zeggen hoe oud de oude man werkelijk was. Zijn haar was nog altijd donker en lag als een harde plak achterovergekamd, als de verf waarmee ze de buitenkant van het substation tegen roest behandelden. In plaats daarvan leken zijn ogen hun kleur te hebben verloren. De jongen wist zeker dat ze ooit blauw waren geweest, maar net als alles op het windmolenpark leken ze uitgebleekt door jarenlange blootstelling aan de elementen. Hij was klein – veel kleiner dan de jongen – maar hij bewoog zich alsof hij veel gezetter was, stootte altijd zijn ellebogen en knieën in ruimtes waar de jongen zich gemakkelijk kon keren. Op dit moment, nu hij stilzat, leek hij bijna fragiel, tot hij zich vooroverboog, zijn nek strekte en luisterde naar het knakken van elke individuele werfel.

‘En welke overvloedige oogst wil je vandaag niet delen?’ zei hij.

De jongen haalde de veter uit zijn zak en hield hem omhoog. Er zat een olievlek op de rug van zijn hand die eruitzag als een kapotte ladder, of een kapotte kruimotor, of wellicht een kapotte pijpleiding. Hoe dan ook, iets kapots. ‘Hij is verstrekt door het Bedrijf,’ zei hij.

‘Verstrekt door het Bedrijf.’ De oude man zuchtte. ‘Natuurlijk is-ie verstrekt door het Bedrijf.’ Hij tilde zijn voet op. ‘Wat voor veters zitten er in mijn laarzen?’ Hij wachtte tot de jongen zou antwoorden, maar dat had geen zin. ‘Wat voor veters zitten er in jouw laarzen?’ Weer wachtte hij even. ‘En wat voor veters zitten er in de laarzen van iedereen die iets te zoeken heeft op of in de buurt van deze hele zee?’ De hele tijd staaarde hij de jongen aan. De oude man kon minutenlang staren, zonder met zijn ogen te knipperen: dat was een van zijn ‘sociale vaardigheden’.

De jongen keek langs de oude man naar de rij monitoren. Daar was het substation, met al zijn gangen en nissen, bochtig als de banen op een printplaat. De schermen schakelden van de ene ruimte naar de andere. De kombuis met zijn lange, stalen tafel die plaats bood aan twintig man – de kasten vol ongebruikte pannen, bestek en kookgerei. Op het aanrecht stonden twee lege blikken; in de gootsteen twee kommen, twee vorken en een botte blikopener. Daarna volgden de lege slaapvertrekken, de enorme ‘conferentiezaal’ en de recreatiezaal met het scheve biljart en het enige raam van het substation – smal en door het zout dof geworden – in de achterwand.

De monitoren schakelden flikkerend naar de transformatorruimte, die een hele verdieping van het substation in beslag nam; de buizen van de geïmproviseerde

distilleerderij verdwenen kronkelend in het duister. En dan weer naar het dok, met het rustige water achter de zware hekken. Het dok was leeg, afgezien van de onderhoudsboot, die op de scheepshelling aan het uiteinde was getrokken om de accu's op te laden.

De schermen schakelden naar de serviceplatforms van het substation; het beeld zo korrelig als uitgedroogde stopverf. Ze hadden ooit een camera op het dak gehad, maar net als de doorgezakte heliport en de meeste antennes en satellietschotels was die inmiddels defect.

Achter het substation lagen de velden: meer dan zesduizend windmolens, in ellenlange rijen. Er was geen stukje horizon dat niet was volgebouwd, geen aanwijzing dat er iets anders bestond achter de malende bladen. Op elk beeld was minstens één windmolen te zien die stil stond, niet in staat te draaien. Op dat moment waren het er minstens achthonderdvijftig, verspreid over het park. En er waren er nog meer die niet goed functioneerden. Het was moeilijk met zekerheid te zeggen, maar de jongen probeerde het bij te houden: het was hun taak om ze te repareren.

Niet dat ze veel konden uitrichten. Met het gereedschap en de reserveonderdelen die ze tot hun beschikking hadden, konden ze alleen oppervlakkige reparaties verrichten – kleinere tandwielen vervangen, lassen, smeren, opnieuw bekabelen. Steeds vaker was het de enige optie om een windmolen maar stil te leggen, de bladen te pitchen, de rem erop te zetten en hem verder te laten roesten.

Het park draaide op negenenvijftig procent. Soms was het beter, soms slechter. Soms kregen ze reserveonderdelen geleverd door de bevoorradingsboot die elk

kwartaal langskwam, maar vaak ook niet. Soms koos de jongen een windmolen uit en keerde er telkens naar terug, in z'n eentje, totdat hij hem had gerepareerd. Hij had ooit tien dagen lang aan een enkele windmolen gewerkt, had elke component stuk voor stuk gecontroleerd. Er was bij elke stap iets mis geweest, van de regelkast tot en met de generator. Toen hij de windmolen uiteindelijk aan de praat had en hem controleerde in het systeem, bleek dat de kabel op de zeebodem, die de molen met het netwerk verbond, was geknapt. De oude man had dit kennelijk al dagenlang geweten, maar hij had de pret niet willen bederven voor de jongen.

De schermen schakelden van veld naar veld. Het beeld was in kleur, maar de zee bestond louter uit grijstinten en beukte tegen de masten van de windmolens.

De oude man keek van de jongen naar de veter en weer naar de jongen. 'Mooie vangst,' zei hij.

De jongen keek naar de monitoren. De zee beukte en beukte. 'Waar denk je dat-ie vandaan komt?' zei hij.

De oude man knipperde met zijn ogen. 'Wat?'

'Die laars. Het net was...'

'Welk net?'

'Hij zat verstrikt in een net.'

'Je hebt niets over een net gezegd.'

'Het was gewoon een net.'

'Je hebt er niets over gezegd.'

De jongen wond de veter rond zijn hand. 'Het was gewoon een net. Er zaten drijvers aan, en gewichten...'

'Gewichten.' De oude man kauwde even op het woord, leunde achterover en nipte aan zijn beker. 'Wat voor gewichten?'

'Weet ik niet.'